

## Nr 21

**Trafikutskottets betänkande i anledning av motion om reglering av trafiken med åktruck.**

**Motionen**

I motionen 1971:141 av herr Hallgren m. fl. (vpk) har hemställts att riksdagen måtte besluta om förbud för framförandet av åktruckar på allmän väg, gata eller annan allmän plats, varigenom följande tillägsbestämmelse tillfogas vägtrafikförordningens 4 kap. 54 § mom. 1:

— — —

e) Åktruck, som genom sin ringa hastighet, försämrad siktmöjlighet för föraren, samt genom att vara försedd med gafflar, utgör fara för sammanstöttnings vållande eller annan trafikfara.

**Remissyttrandena**

Över motionen har yttrande inhämtats från statens trafiksäkerhetsverk och rikspolisstyrelsen

**Trafiksäkerhetsverket** säger sig dela de i motionen framförda synpunkterna på användning i trafik av gaffeltruckar och liknande motorredskap — i motionen kallade åktruckar — med otillfredsställande siktmöjligheter samt olämplig och stundom trafikfarlig utformning även i övrigt. Verket har liksom tidigare väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i ett antal yttranden till domstol, åklagare och polismyndigheter rörande trafikmål, i vilka sådana fordon varit invecklade, förklarat, att fordonen inte kan anses lämpliga för trafik. Härvid har konstaterats att gaffeltruckar i många fall använts som dragfordon för släpvagn, vilket till följd av att fordonen i regel styrs med bakre hjulparet, ytterligare ökar riskerna.

Verket anför vidare följande.

Särskilt det sistnämnda förhållandet föranledde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att i en skrivelse till Konungen den 11.4.1963 redovisa de faktorer, till vilka hänsyn måste tas vid bedömning av lämpligheten att ta dessa motorredskap i bruk på väg, och hemställa om att frågan måtte utredas. I direktiven till den utredning (motorredskapsutredningen) som chefen för kommunikationsdepartementet senare tillsatte med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3.3.1967 återopas styrelsens skrivelse. I

"PM med anledning av beslutad utredning om översyn av reglerna om motorredskap m. m." sägs sålunda bl. a.:

"Styrelsen uppehåller sig i framställningen särskilt vid frågan om den tilltagande användningen av motorredskap som dragfordon för ett eller flera fordon. Fall förekommer, påpekar styrelsen, där företag utför transporter på allmän väg mellan fabrik och järnvägsstation med hjälp av gaffeltruck med tillkopplad släpvagn. Ett flertal fall har observerats, där flera släpvagnar med stora bruttovikter kopplats efter motorredskap. De motorredskap, som vanligen kommer till användning — framförallt gaffeltruckar — är framtill i regel utformade med lastgaffel eller lastskopa som dels skymmer sikten för föraren, dels kan vålla avsevärda skador vid sammanstötning. Styrelsen understryker också att dessa fordon vanligen är så konstruerade att de styrs med bakhjulen, vilket förhållande är synnerligen olämpligt, då fordon tillkopplats."

Man torde kunna räkna med att utredningen kommer att föreslå skärpta bestämmelser innehållande krav på sikt, utformning av redskap etc. som villkor för fordonens användning i trafik. Varje begränsning av användningen av gaffeltruckar måste emellertid föregås av noggranna överväganden rörande begränsningens omfattning, praktiska och ekonomiska följdverkningar etc. Det är angeläget att dessa överväganden även omfattar vissa likartade motorredskap, såsom lastmaskiner (skoplastare, frontlastare, snöslungor), mobilkranar etc., som medför liknande risker i trafiken. Trafiksäkerhetsverket anser att det bör ankomma på motorredskapsutredningen att göra dessa överväganden.

Man torde vidare kunna antaga att utredningen vid utformningen av sina förslag till tekniska bestämmelser om motorredskap kommer att överflytta en del föreskrifter och normer, som nu finns uppställda för traktorer, till tillämpning även på vissa motorredskap av karaktär liknande traktors. Om detta antagande är riktigt skulle krav komma att uppställas beträffande bl. a. motorredskapens hytter, förarsitsar och uppvärmningsanordningar.

Verket har därför i yttrande till Kungl. Maj:t den 15.3.1971 förordat att frågan hänskjuts till motorredskapsutredningen för närmare överväganden samt att utredningen får i uppdrag att skyndsamt framlägga förslag om såväl gaffeltruckar som andra liknande motorredskap.

**Rikspolisstyrelsen** framhåller att det i motionen framställda yrkandet i allt väsentligt överensstämmer med Svenska transportarbetarförbundets framställning till Konungen den 18.1.1971 om förbud mot framförande av "åktruck" i trafik samt anför vidare följande.

Motionärerna har ej klart angivit vad förbudet skall omfatta. I framställningen talas dels om förbud mot framförandet av "åktruck", dels ock i förslag till lagtext om enbart "åktruck", som är försedd med gafflar.

Fordonstypen "åktruck" finns inte definierad i trafiklagstiftningen men framställningen torde avse truckar som manövreras av en på fordonet placerad förare.

Rikspolisstyrelsen delar motionärernas åsikt, att truckar utgör ett faromoment vid färd på väg. Vissa truckar, t. ex. gaffeltruckar, syns

dessutom vara farligare än andra.

Rikspolisstyrelsen har från polisdistrikten infordrat uppgifter om *dels* hur många "truckolyckor" som inträffat på väg under åren 1968–70, *dels* följden av olyckorna uppdelat på dödsfall, annan personskada eller endast egendomsskada, *dels ock* i hur många av olyckorna gaffeltruck varit inblandad. Framtagandet av uppgifterna har varit ett omfattande och tidsödande arbete, varför vissa större distrikt nödgats lämna endast summariska uppgifter. Totalt har för perioden 1968–70 redovisats 179 "truckolyckor" på väg, varav 118 med gaffeltruck. Sju olyckor har medfört dödsfall. I sex av dessa var gaffeltruck inblandad. 45 olyckor har lett till endast egendomsskada.

Styrelsen vill i detta sammanhang hänvisa till sin framställning till Konungen den 17.6.1969, dnr B 332–2726/69, avseende bl. a. krav på att den som skall föra motorredskap på väg åtminstone uppfyller kraven för rätt att föra traktor.

Rikspolisstyrelsen delar i princip motionärernas uppfattning att trafik med truck på väg innebär så många faromoment att sådan trafik borde förbjudas. Ett totalförbud skulle emellertid få så vittgående praktiska och ekonomiska konsekvenser att resultatet av motorredskapsutredningens arbete bör avvaktas innan frågan slutgiltigt avgörs.

I 2 § vägtrafikkförrordningen stadgas att fordon får tas i bruk på väg endast om fordonet är tillförlitligt ur säkerhetssynpunkt och i övrigt lämpligt för trafik. Enligt rikspolisstyrelsens uppfattning torde vissa typer av truckar inte fylla kraven i dessa hänseenden. Bedömningen härav är emellertid så komplicerad att varken fordonsägare eller övervakningspersonal har möjlighet här till.

I avvaktan på motorredskapsutredningens betänkande syns det enligt styrelsen vara möjligt att temporärt lösa problemet genom en föreskrift om att truck får brukas på väg endast om det vid besiktning fastställts, att fordonet är så konstruerat och utrustat, att det är lämpligt för trafik på väg. Dessutom anses krav på körkort böra uppställas för den som framför motorredskap på väg.

## Utskottet

I sina yttranden över motionen förklarar sig såväl trafiksäkerhetsverket som rikspolisstyrelsen dela motionärernas uppfattning om ifrågasvarande truckars trafikfarlighet. Vidare erinras om att Transportarbetarförbundet i början av detta år gjort en framställning i ämnet hos Kungl. Maj:t samt att härmed sammanhängande frågor f. n. prövas inom motorredskapsutredningen. Rikspolisstyrelsen framhåller i anslutning härtill att ett totalförbud för trafik på väg med truck skulle få så vittgående praktiska och ekonomiska konsekvenser att resultatet av nämnda utredningsarbete bör avvaktas innan frågan slutligt avgörs.

Enligt vad utskottet erfarit har Transportarbetarförbundets framställning remissbehandlats och handlingarna i ärendet överlämnats till motorredskapsutredningen. Arbetet inom utredningen med bl. a. den här

aktuella frågan har vidare fortskridit så långt att vissa förslag i ämnet beräknas kunna framläggas före årets slut samt utredningsförslaget i dess helhet under första halvåret 1972. Även om utskottet i och för sig finner snabba åtgärder på området i någon form påkallade synes dock som rikspolisstyrelsen framhållit resultatet av utredningens arbete böra avvaktas. Därest av trafiksäkerhetsskäl någon temporär lösning av frågan dessförinnan skulle komma att framstå som oundgängligen erforderlig förutsätter utskottet att vederbörande myndigheter hos Kungl. Maj:t aktualiserar frågan härom.

Under hänvisning till det anförda hemställer utskottet  
att riksdagen avslår motionen 1971:141.

Stockholm den 19 oktober 1971

På trafikutskottets vägnar

SVEN MELLQVIST

*Närvarande:* herrar Mellqvist (s), Hjorth (s), Persson i Heden (c), Sellgren (fp), Rosqvist (s), Brundin (m), Lindberg (s), Håkansson (c), Magnusson i Kristinehamn (vpk), Karlsson i Malung (s), Torwald (c), Taube (fp), Clarkson (m), fru Thunvall (s) och herr Sundgren (s).